

ספר

נאמר מימים

פרשת נצבים

מאת

הרב הגאון החסיד

ר' אברהם יוסף פסח (פסחוביץ)

זצ"ל

יו"ל ע"י נכדי המחבר

א) למען הקים אותך היום לו לעם, והוא יהי' לך לאלקים, כאשר דבר לך וגו', ולכאורה הי' נריך לומר מקודם למען יהי' לך לאלקים, ואח"כ ולהקים אותך היום לו לעם, כמבואר במד"ר^א פרשת ואתחנן (דבר"ב ב' ל"א), מהיכן זכו ישראל לקריאת שמע, א"ר פנחס בר חמא ממתן תורה זכו ישראל לקר"ש, כינ"ד, אתה מונח לא פתח הקצ"ה צסיני תחלה, אלא דדבר הזה אמר להם "שמע ישראל", "אנכי ה' אלקיך", נענו כולם ואמרו, "ה' אלקינו ה' אחד", ומשה אמר בשכמל"ו, הרי שהתעוררות לאלוקותו ית"ש, הי' מלד הקצ"ה, שהוא ית' הי' מתחלה

המעורר, ואח"כ הי' הקצלה מלד ישראל, וגם צפרשת כי תבוא נאמר ג"כ בתחלה "את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים" וגו', ואח"כ "וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה" וגו', ג"כ קשה, שהי' נריך לומר תחלה "וה' האמירך", ואח"כ "את ה' האמרת" כנ"ל.

אכן יתכן לומר כי מבואר בדברי חז"ל (סדר עולם רבה ו' ב'), ומציאם רש"י ז"ל צפרשת עקב (דברים י' י' ד" כימים הראשונים) מה הראשונים ברצון, אף (ארבעים ימים) האחרונים ברצון כו', ואי' צשפ"א^ב (עקב תרסא) לאדמו"ר זל"ה זי"ע ועכ"ל א ש"כ"פ יש חילוק בין ימי הרצון הראשונים, לימי הרצון האחרונים,

^א דבר"ב ב' ל"א: ומהיכן זכו ישראל לקרות שמע, אמר רבי פנחס בר חמא ממתן תורה זכו ישראל לקרות שמע, כיצד, את מוצא לא פתח הקדוש ברוך הוא בסיני תחלה אלא בדבר זה, אמר להם: שמע ישראל (שמות כ, ב): אנכי ה' אלהיך, נענו כלן ואמרו: ה' אלהינו ה' אחד. ומשה אמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

^ב עקב תרסא: בענין לוחות האחרונות שהיו מעשה משה ומכתב אלקים. והראשונות היו הכל מעשה שמים כדכתי' והלוחות מעשה אלקים המה. כי בני' במתן תורה נתעלו גם הגופות להיות כמלאכים. כמ"ש אמרתי אלקים אתם וב"ע כולכם. פי' אפי' הגוף. ואיתא ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון. ורמז אלו הרצונות כמ"ש לעיל בפ' דברים ע"פ המד' יפה את רעיתי כתרצה כשאני מתרצה לכם כשאתם מתרצין לי. וברצון הראשון הי' כמ"ש משכני אחריו נרוצה ויצאו לגמרי מן הטבע להיות נמשך אחר רצונו ית"ש. ולפי שנתקשרו ובאו בברית עם הקב"ה לכן גם אח"כ כביכול צימצם הקב"ה עצמו להיות שוכן בתוכם גם בהיותם בגוף הגשמי. וזה הרמז שנכתב באצבע אלקים על הלוחות שלמטה. וזה אני מתרצה לכם. ואיתא אין כ' שטרי אירוסין אלא מדעת שניהם ע"ש במד' שהתורה היא העדות שיש לבני' התקשרות בהקב"ה. ונק' לוחות העדות. וכמו כן בש"ק שנק' עדות וכתוב בו לדעת כי אני ה' מקדישכם. מתעורר ומתחדש אותיות התורה. וזה קריאת התורה בשבת. שלפי הדעת ודביקות שבנפשות בני' להקב"ה כך מתחדש השטר אירוסין שביניהם. ובשבת מתעורר ב' הרצונות שכ' לעיל. וזה הענין שיש עליות הנשמות בש"ק. ויורדות נשמות מלמעלה למטה כדאיתא בזוה"ק פ' תרומה. נשמתין סלקין ונשמתין נחתין. וז"ש אות היא ביני וביניכם:

שהראשונים הי' תחלה ההתעוררות אשר נטע הקצ"ה אלוקותו ית"ש בתוכנו, ולאחר החטא, והיו ישראל שבים אליו בלב שלם ובנפש חפזה, הי' זה תחלה ההתעוררות מחד ישראל לקבל מחדש אלוקותו ית"ש, והיו ישראל מעוררים בארבעים ימים האחרונים ימי הרצון כביכול ית"ש, ואמר "סלחתי כדבריך" יעיי"ש, ועמ"ש בפרשת ואתחנן ופרשת נשא אות צ'.

ולכן אחר אשר התרצה הקצ"ה לישראל, נאמר תחלה "את ה' האמרת", ואח"כ "וה' האמירך" וגו', וכן כאן בתחלה "למען הקים אותך היום לו לעם", "והוא יהי לך לאלקים, כאשר דבר לך", כי אצדנו מדריגה הראשונה, כמ"ש חז"ל (שמו"ד כו"ט) אצדתם נעשה, הזהרו בנשמע, כי מעתה צריך להיות מקודם התעוררות וההרצון והקבלה מחמת ישראל כנ"ל, וזה מאמרים ז"ל בר"ה (לד:) אמרו לפני

מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שתעלה זכרוניכם לפני לטובה כו', פי' צאם ישראל יתעוררו תחלה להמליך את הקצ"ה עליהם, אז יתקרב הקצ"ה לישראל, ויעלה זכרונינו לפנינו ית"ש, ויהא הוא לנו לאלקים כאשר דבר.

ויתכן לומר כי גם זאת, אשר ישראל זכו אחר החטא, לחזור לשוב אליו ית"ש ולקבל מחדש את אלוקותו ית"ש, צא ג"כ ע"י זכות אבותינו הקדושים ע"ה, וזה שנאמר כאן "וכאשר נשבע לאבותיך" וגו', כי מצואר צפסחיס' ד' נ"ו ע"א על פסוק "האספו ואגידה לכם" וגו', ציקש יעקב כו', שמא יש צבני כו', נענו כולם ואמרו "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" כו', כך אין בלבנו חלא אחד, ולכאורה הא מצואר צמדרש הנ"ל כי זכו ישראל לקר"ש ממתן תורה, אכן זאת הוא הדבר, דקר"ש של מתן תורה, הי' צמעלה

^א פסחים נו. דאמר רבי שמעון בן לקיש, "ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם". ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר, שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו, "שמע ישראל, ה' אלהינו ה' אחד". אמרו: כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר, "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד":

גדולה, אשר אין למעלה הימנו, כי הרצון וההתעוררות הי' צא מאת הקב"ה, ליטע בתוכנו את אלוקותו ית"ש כנ"ל, והאצות הקדושים פעלו על צניהם אחריהם, כי גם אחר החטא, ויפלו ממדריגתם, וישונו אליו ית"ש, יוכלו ישראל לחזור ולקבל את אלוקותו ית"ש, והקב"ה הצטיח אשר יהי' לנו לאלקים, וזה שנאמר צפרשה זו ג"כ בתחלה, "ושצת עד ה' אלקיך" וגו', ואח"כ "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך" וגו', כי מקודם צריכים ישראל לשונו אליו ית"ש, ומצטיח הקב"ה אשר גם הוא ישונו אליו, ועד כמה פסוקים מורים ע"ז.

ועתה בגלות המר וגמחר הזה, אשר אין לנו כח זה להתעורר מעצמינו ולשונו אליו, מצקשים ישראל מהקב"ה, שיחדש לנו את ימי הנעורים של קודם החטא, וצטונו וצחמלתו ית"ש "השיצנו ה' אליך

ונשובה", כמצואר צמדרש סוף איכה, אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רצש"ע שלך הוא השיצנו, אמר להם שלכם הוא, שנאמר "שובה אלי ואשובה אליכם נאם ה'", אמרה לפניו רצש"ע שלך הוא, שנאמר "שובנו אלקי ישענו", והוא כנ"ל, שהקב"ה מצקש מאתנו ההתעוררות שלנו תחלה, וזה שמצואר צר"ה הנ"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו', כי הרצון עליון הוא שישראל יקבלו תחלה עליהם את אלקותו ומלכותו ית"ש, ואח"כ זכרונות שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, שהוא ית"ש נטע בלצנו אהבתו ויראתו ית"ש, אצל אנחנו עוד צוטחים בעזרתו שיחדש ימינו כקדם, כמו קודם החטא אשר ההתעוררות הי' צא מלמעלה, וזהו "ישקנו מנשיקת פיהו", כמו שפירש"י ז"ל צשיר השירים.

¹ שה"ש א' ב' ד"ה ישקני מנשיקות פיהו: זה השיר אומרת בפיה בגלותה ובאלמנותה: "מי יתן וישקני המלך שלמה מנשיקות פיהו כמו מאז, לפי שיש מקומות שנושקין על גב היד ועל הכתף, אך אני מתאוה ושוקקת להיותו נוהג עמי כמנהג הראשון, כחתן אל כלה, פה אל פה":